

ministerstvo, imenovano kolonijalno ministerstvo, ki bo imelo upravljati vse francoske naselbine. Naloga ministra vnanjih reči je s tem olajšana. Pomenljivo je, da novo kolonijalno ministerstvo v vojaških zadevah nima ničesar zapovedovati. Dosedanja vojaška oblastva imajo še naprej zapovedovalno besedo tudi pri kolonijalnih vojaških četah.

Razoroženje. — Angleški „Times“ javlja, da se je kralj Kristijan Danski proti nekemu španskemu državniku izrazil, da je pričakovati delnega razoroženja od strani evropskih mirovnih velesil in to v prvi vrsti od Rusije, Avstro-Ogerske, Španije in Italije. Da bi se tako zadnji čas že opetovano omenjeno razoroženje pač enkrat vresničilo. Blagodejni vpliv takega razoroženja bi ne bil brez velikega pomena na blaginjo socialnega življenja.

Obrtnija.

Novejše barve v trgovini.

Našim barvarjem bode morda ugajalo, ako navedemo nekatere barve, katere so zadnji čas prišle v trgovino. Alizarincyanin RA. iz tovarn za barve Friderika Bayerja in drugov v Elberfeldu je malo ali pa nič slabši od alizarinskega cyanina R, kateri je pa precej dražji.

Azindone G in R, tovarne Kalle in drugov sta dve bazični modrili, ki se dosta rabiti za barvanje pavole. Modrilo z marko G je čistejše od R. Rabite se tudi za volno in svilo ali vendar nista tako dobri, kakor za barvanje pavole. Obe vrsti pridete sprašeni v trgovino. Če se deneta v konsentrovano žvepleno kislino, dobimo temnozeleno barvo, katera se premeni v vijoličasto, ako pride nemo vode. Omenjeni modrili se rabita navadno z zdrobljenim vinskih kamnom ali pa taninom.

Rujavilo za pavolo 3 G in R tvrdke Clayton Aniline Company Limited sta dve barvili za neposredno barvanje. Za barvanje 100 K pavole vzame se 5 kg omenjenega rujavila, 2 kg fosfornokislega natrona, 2 kg mila in 15 kg soli. Prednost tega barvanja je, da so vse snovi jako po ceni. Benzovo temno rujavilo iz tovarne Friderik Bayer v Elberfeldu se raztopi v gorki vodi z močnim duhom po naftilaminu z rujavo barvo. Alkalijske barvajo tudi rudečerujavo, kisline pa zelenkasto rujavo. V žvepleni kislini se to barvilo raztopi s vijoličasto barvo. Ako se izredči, se izloči rujava odsedlina. Pavola se s to barvo pobarva, ako se pridene $\frac{1}{10}$ kuhinske soli.

Benzovo črno modrilo 5 G ravno te tvrdke je svetlosiv prah, ki se raztopi v vodi s črnomodro, v zgoščeni žvepleni kislini pa s črnožvepleno barvo. Vodena raztopljina se alkalijami nič ne premeni, če se pa pridene kake kisline, se pa barva sesede iz vode. Ta barva malo bolj cika na zeleno nego benzovo črno modrilo G, ki je pred nekolikimi leti prišla v trgovino.

Modro črnilo II. je taninska barva, dobra za pavolo, katero so A. Leonhard in drugovi spravili v trgovino. Prodaja se sprašena in pa v obliki testa.

Karbazolno rumenilo W badenske anilinske in sodne tovarne se posebno priporoča, da se da zlatorumen blesk kromovani volni ali svili.

Kromov bordeaux tovarn za barve Friderik Bayerja in drugov je temnorudeča, v vodi le malo, v alkalijah z rumenorudečo in v zgoščeni žvepleni kislini s fuksinsko rudečo barvo raztopljiva pasta. Ta barva je mnogo lepša nego Kromov bordeaux 6 B dvojen, ki je mikroskopično kristalinična rudeča pasta, ki se v vodi škrlatnorudeče raztopi. Če se pridene ogljenčevokislega natrona se barva premeni v modro fuksinovo rudečilo, z natronovim lugom pa postane rumenorudeče. S kislino in solmi se pa barvilo iz raztopljine v kosih izloči. V zgoščeni žvepleni kislini se raztopi v lepo modrikasto fuksinovo rudečilo. S kromovimi solmi daje svetel kromov lak.

Kromov lug ravno te tvrdke je pomerančasto drobno-kristalinasta pasta, ki se v gorki vodi raztopi zlatorumeno, v zgoščeni žvepleni kislini in alkalijah pa pomerančasto rudeče.

Kromov prune ravno te tvrdke je temno rujavilo, ki so v gorki vodi rujavorudeče, v natronovem lugu pa lahko rudeče raztopi. Kisline izločijo barvilo v rujavih kosmih, zgoščena žveplena kislina ga raztopi fuksinskorudeče.

Kromovo rudečilo ravno te tvrdke je najbolj gotovo neko azo-barvilo. To barvilo je svetlorudeče in se precej lahko raztopi v gorki vodi. Svetlorudeča raztopljina zgubi modrikasti lesk, če se ji pridene alkalije in postane pomerančasto rudeča. Kisline je le malo premene. Zgoščena žveplena kislina raztopi to barvilo rumenkasto fuksinsko rudeče. Pri kuhanji cinkov prah odvzame temu barvilu barvo.

Kromovo črnilo ravno te tvrdke pride v trgovino kot rudečkastočrnorujavo barvilo, ki se v gorki vodi precej rado raztopi v fuksinskorudeče. Alkalijske barvo raztopljini le malo premene, kisline je pa izločijo v debelih rujavih kosmih. To barvilo daje s kromovimi solmi jednako črne barve, z enakim leskom, kakor parovo črnilo, loči se pa od tega s tem, da je jednotno kemična snov in da mu ne škodujejo močne kisline.

Dijaminska bronze G tvrdke Cassalo in drugov direktna barva pavolo in je jako priljubljeno barvilo. Pavola se pobarva v vroči kopeli na navaden način z dodatkom 5 % sode in 15 % glavberjeve soli. To barvilo je rujavkasto. Barvanje se vrši v lesenih posodah. To barvilo se rabi tudi za polsvilo in volno, ali se mora pridejati v tem slučaju 10 % marzilskega mila in 15 % glavberjeve soli. Volna se s to barvo barva, ako se pridene 15 % glavberjeve soli in 5 % boraksa. Bolje je pa to barvilo za pavolo nego pa za volno in svilo. Odlikuje se s tem, da se sme prati, da ne ogori, mu ne škodujejo kisline, in se tudi v hudi vročini dosti ne premeni.

Neposredno barvajoče dijaminsko zelenilo B ravno te tvrdke je lahko raztopljivo barvilo. Če se rabi za barvanje pavole pridene se 20 % glavberjeve ali pa kuhinjske soli, če se pa barva volno se pa pridene 30 % glavberjeve soli. Za barvanje pavolnatega satina pridene se še 3 % mila. Pavola in svila pobarvata se v malo kiselkasti kopeli (3 % očetne kisline). Če to barvilo

prideneš dijaminskemu črnilo Ro se pridobi čisto jako močno črnilo.

Dijaminovo črnilo B H ravno te tvrdke barva pavolo neposredno in je pripravno za temnomodro barvanje. Rado se raztopi in jej likanje z gorkim gladežem nič ne škoduje. Barva se s sodo, glavberjevo soljo ali kuhinsko soljo. Barva je bolj za pavolo, dočim se svile skoro nič ne prime. Če se hoče s to barvo, barvati svile, mora se napraviti z očetno kislino malo kislato kopel.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Razglasilo c. kr. finančnega ravnateljstva na Kranjskem z dnè 24. februarija 1894. l., št. 1795, glede premembe roka, v katerem je zglasiti davščine prosto narejanje žganja. Na podstavi § 1. šte. 1, izvršitvenega predpisa o davščini od žganja z dne 10. avgusta 1888 l., drž. zak. šte. 133, in razpisa visocega c. kr. finančnega ministerstva z dnè 26. januarja 1894 l., šte. 2642, se letna doba, ki je v § 43., šte. 3, dekreta dvorne komore z dnè 23. septembra 1835. l., šte. 42017, pol. z. zb. zv. 63, iz leta 1835., določena na čas od 1. novembra jednega leta do konca oktobra sledečega leta za davščine prosta narejanje žganja iz lastnih pridelkov za domačo uporabo na Kranjskem od letošnjega leta dalje preloži na čas od 1. oktobra jednega leta do 30. septembra sledečega leta in vsled tega tudi rok za zglasitev davščine prostega narejanja žganja določi na 15. dan avgusta vsacega leta. Od leta 1894 dalje se mora tedaj nameravano daščine prosto narejanje žganja zglasiti ali pri občinskem predstojništvu ali pa pri dotičnem oddelku c. kr. finančne straže ustno ali pismeno najkasneje do 15. avgusta vsacega leta, in se mora v tej zglasitvi čas, v katerem se hoče davščine prosto žganje narejati, tako napovedati, da pade v letno dobo, ki se računa od 1. oktobra onega leta, v kojem se je zglasitev prijavila, do 30. septembra prihodnjega leta. Na zglasitve, katere se prijavijo še le po 15. dnevi avgusta, ali v katerih je napovedan drug v zgoraj navedeno letno dobo ne spadajoč čas, ali katere o kakem drugem oziru ne zadoščajo določilom tukajšnjega razglasila z dnè 6. julija 1893, šte. 9575, dež. zak. šte. 23, iz leta 1893., se ne bo oziralo.

Kmetijstvo.

Črtice o kmetijski kemiji.

Z r a k.

(Dalje.)

Poleg navadnega kislika je v zraku tudi ozon. Kemično je ta kislik ravno ista snov, kakor navaden kislik, ali ima vendar mnogo drugih lastnostij. Kemija je pokazala, da se nahajajo iste snovi večkrat v kaj različnih oblikah, s kaj različnimi svojstvi. Tako je doznano, da je dragi demant samo drugačna oblika oglja. V ognji namreč zgori kakor oglje in se pri tem premeni ravno tako v ogljikovo kislino. Pa tudi mnoge druge snovi se nahajajo tako v več oblikah. Tako je tudi s kislikom.

Dočim je navadni kislik brez duha, ima ozon neki poseben duh in je nekaj težji od navadnega kislika. Pri prostemu čitatelju se bode morda čudno zdelo, da govo-

rimo o teži plinov, ko vendar po njegovih mislih zrak nobene teže imeti ne more. Učeni možje so pa dognali, da so plini težki in jih na posebnih pripravah tehtajo, kakor mi tehtamo kako navadno blago.

Čitatelj je morda že čul o zračni sesalnici, to je o neki posebni pripravi, s katero se da zrak izsesati ali izpraviti iz kake posode. S tako sesalnico so zrak izpravili iz kake posode in potem jo tehtali, ter našli, da je lažje, ker ni več bilo v njej zraka. Na ta način so določili koliko tehta zrak. S podobnimi poskusi so tudi dognali, koliko je kak plin težji od drugega.

Ozon se odlikuje posebno po tem, da se veliko raje spaja z drugimi snovmi, nego navadni kislik. V njem torej stvari še raje gore pa tudi hitreje rjave. Če se ozon razgreje do 240° stopinj, se pa premeni v navadni kislik. Kakor navadni kislik se ozon raztopi v vodi, kjer se pa dolgo ne ohrani, kajti premeni se v navadni kislik. Zato pa ni verjeti, da bi bilo kaj ozona v tako imenovani ozonski vodi, ki se semtertja ponuja za zdravilo.

Ozon nastane iz navadnega kislika, ako večkrat skozi udarjajo električne iskre. Vendar se na ta način nareja le malo ozona in ga sploh ni nikdar mnogo v zraku. Nastaja pa ozon tudi pri mnogih kemičnih presnavljanjih, tako pri gorenji svetilnega plina in vodika, toda vselej le v neznatnih množinah. Kdor dolgo dela pri gorečem plinu, je gotovo že opazil nek zopern ozonov duh. Ozon nastaja pri raznih kemičnih razkrajanjih, če se na primer razkroji voda električnim potom. Mnogo ozona nastaja, kjer se mnogo vode izhlapeva ali razpršuje. Tako so našli, da ima zrak blizu večjih slapov mnogo ozona.

Jako navadno se pojavlja ozon v zvezi s solitrovo sokislino. Iz tega nekateri sklepajo, da se v zraku nareja solitrova sokislina s tem, da se spaja ozon z dušikom. Navadni kislik se naravnost nikakor z dušikom ne spoji, o ozonu se pa trdi, da se. Popolnoma ta stvar še ni dognana. Toliko je pa gotovo, da se na ta način ne združi toliko dušika, da se v zraku njega tekočina znatno pomanjšala. Sploh ni ničesa znanega, kar bi dušik znatno odjemalo zraku, zato pa moremo biti prepričani, da je baš dušika že stoletja in stoletja jednako v zraku, dočim se je pa pač količina kislika gotovo že kaj preminjala, ker ni verjetno, da bi v vseh dobah bilo popolno ravnotežje v porabi in proizvodnji kislika. Preiskave kacij prememb še niso pokazale, ali preiskave segajo le za kacij 60 let nazaj. Sicer se je pa tudi izračunalo, da bi se še le v 1800 letih množina kislika pomanjšala za jeden odstotek, ako bi ga nič ne proizvajale rastline. Tako majhna je poraba kislika po ljudeh in živalih proti ogromni množini, ki se nahaja v zraku. Premembe so torej le v tisoč letih mogoče.

Dušika je v zraku nekaj nad 78 delov po prostoru. Ta plin je brez barve, duha in okusa. Kemično se naravnost dušik ne spoji skoro z nobeno drugo prvino. Gori ne, pa tudi gorenja ne pospešuje. Ker se dušik tako nerad spaja, bi kdo sodil, da je v prirodi silno majhnega pomena, da k večjemu izredčuje kislik. Pozneje pa bomo